

Obsah.

Úvodem.

A. Vrchnost.

- I. Statek sv. Petra v Brně; jeho vznik; vesnice, jež k němu náležely. Cejl a Přízřenice jsou statkem proboštským. Pusté vsi. Statek není zcelen v jednom komplexu. — Prebendy a podací právo kapitulní. — Probošt a kapitula; dignity. Počet kanovníků; kanovníci kurátní a královští, sídelní a nesídelní. Str. 11.
- II. Statek sv. Petra za zmatků a bojů předhusitských, za válek husitských a českouherských. Nové zboží. Majetkový úpadek statku sv. Petra; prodeje, promlčení. — Spor s klášteřem Králové o pozemky pustých vsí Styrcu a Rybníků; smlouva r. 1601 o pole u Hajan. Spor s klášteřem sv. Anny o pozemky u Ořechova. Spory s kartouzí v Nové vsi. — Nesnáze u pohledávek peněz kostelních a nadačních. — Půjčka králi Ferdinandovi I; zástavy dědin a prebend kapitulních; pronájem statku r. 1566 a postup dědiny Prace r. 1592. Skrovné příjmy kapituly. — Snahy probošta Hovorky o nápravu Str. 21.
- III. Hospodářský obraz před válkou třicetiletou. Změna hospodářských poměrů. — Rybníkářství. Mlýny a příjem z nich. Důchod z řek a z krámů řeznických. — Pivovar; smlouvy o šenk piva. — Pozemkové změny. Panské dvory v Podolí, Velešovicích, Komárově. Jak se u dvorů hospodařilo před válkou třicetiletou a za války. Dvůr v Dolních Heršpicích. — Vinohrady; lesy. — Za českého povstání statky kapitulní zabaveny, po bitvě bělohorské vráceny. Bída kapituly a zkáza za dvojiho obléhání Brna od Švédů Str. 34.
- IV. Nový začátek: mlýn a dvůr v Komárově, pivovar v Podolí, dvory v Podolí a Velešovicích. — Kapitula zjišťuje svůj majetek na Trnitě, a konečně ztrácí jej. — Z pustých gruntů dvory na panskví: v Ořechově, Dolních Heršpicích, Praci. — Grunty v Moravanech a u Ořechova Str. 48.

- V. Správa vlastního hospodářství. Prokurátor, syndik. Hejtman, jeho instrukce a plat; hejtmani nevěrní. Účetní, písař. Panské úřady. Pojezdny, drábi. Šafáři a jejich smlouvy. Ovčáci. — Jak se u panských dvorů hospodařilo. Panský desátek. — Hospodářský výnos ve dvorech a cena dvoru podle odhadu. Druhý příjem kapitulní: rybníkářství, mlýny, pivovar, palírna, vinohrady, lesy, honitba, výroba drasla, mýto Str. 57.
- VI. Neutěšený hospodářský stav kapituly. Dluhy, daně a dávky. Pokus o pronájem hospodářství; kup a prodej Wildtových polí; pád dobytka; nové dluhy. — Válka s pruským králem; vpád Prusů a Sasů. Hartlůvka zbořená, veliké škody v dědinách. Bezohlednost vojenská. Peněžní tíseň kapituly. — Stavba lodi kostelní na Petrově a jiné stavby. Hospodářství beznadějně, dluhy velmi rostou, probošt i kanovníci zadlužení. Panský důchod, výnos statku. Kapitulní statek sv. Petra pronajat . Str. 85.
- VII. Příjem a vydání statku sv. Petra. — Roční služba a deputát. — Potřeba pro dobytek a drůbež. — Výkaz píce pro dobytek. — Co odvádějí šafáři a ovčáci do důchodu. — Vrchnostenské přiznání pozemkového majetku z r. 1750. — Převrat hospodářský Str. 97.
- B. Poddaní.
- VIII. Vrchnost pánem nad poddanými. Osvobození dědin od práva odúmrtního a jiné výsady. — Poddaní jsou jen uživatelé gruntů; od vrchnosti najímají si pole a pozemky; plat z nich. — Zmínky o svobodnících Str. 119.
- IX. Soupis gruntů před válkou třicetiletou. Zkáza dědin ve válce. — Nové urbáře a gruntovní knihy; instrukce u gruntovních knih; příklady zápisů. — Nové osazování dědin Str. 150.
- X. Berní reforma, výměra na lány ve vesnicích. Příznávka z r. 1656 a visitace úřední; rozdily. Nová příznávka r. 1668, druhá visitace r. 1673; přehled osedlých a gruntů. Rozdíl mezi lány. Další a konečná úprava berních lánů na statku sv. Petra. Pustá půda Str. 142.
- XI. Dědiny do konce 17. století úplně osazeny. Nová ulice Petrská a Mariacelská. — Pozemková reforma; rozměřování a rozdělování gruntů v dědinách. — Vyměření pozemků na panství. — Katastr Tereziánský. — Počet obyvatelů na panství r. 1746. Str. 154.
- XII. O gruntech poddanských. Zběhlí a cizí poddaní. Nucení poddaných na grundy. Útěk z gruntů. Poddaní nechtějí na velké

gruntů; vzdávají se gruntů. Panská opatření o gruntech. Výměna gruntů. Vrchnost hájí svých gruntů; nehodné poddané vyvrhuje a vykazuje. Každá dědina samostatným celkem Str. 168.

XIII. Odvislost poddaných od vrchnosti. Zbostní list; překážky, podmínky jakož i nesnáze při propouštění poddaných. Také na čas propouštějí se poddaní. Výkup z poddanství. Propouštění se odmítá. — Poddaní ve službách kapituly. — Snaha poddaných státi se svobodníky. — Svobodný mlýn Radouš, svobodný dvůr v Nebovidech a na Cejlu Str. 185.

XIV. Cena gruntu. Znehodnocení gruntů a pohledávek na nich po válce třicetileté. Gruntů se nesplácejí. Střídání hospodářů. Nouze o hotové peníze; levné odkupy pohledávek. — Těžkosti v dědinách i na gruntech. Dluhy v obcích; odkud se vypůjčovalo. Vidrkauf; úroky. — Zadlužování poddaných. Dluhové židovští; lichva. Místo úroků zástavy polí a luk. Vrchnost zakazuje zadlužovati se. Co zaviňovalo dluhy Str. 201.

XV. Grunt pozůstalý. Výsady na odúmrf neplatny. Předpisy vrchnostenské; řád o dědictví a rozdělení pozůstalosti. Fundus in-structus. — Sirotci; poručník, otec sirotek, pán nad sirotky. — Výměnek; přílišný se neschvaluje; smlouva o výměnek . Str. 214.

XVI. Předpisy vrchnostenské o poddanských gruntech: gruntů se mají v celosti zachovati, z nich nesmí se odprodávati ani pronajímati. Právo na grunt má se prokázati; gruntů nevyplacené zůstávají panskými gruntů. — Gruntovní knihy panské a obecní; obce musí svá registra odváděti. Do nových gruntovních knih mají poddaní žádati o zápis gruntu. — Zakupování domů do vlastnictví; návrh ceny a splátek gruntu. Smlouvy s poddanými; příklad smlouvy. Poddaní se zdráhají gruntů zakupovati Str. 224.

XVII. Povinnosti poddanské. Nejstarší zápis o platech vrchnosti odváděných. Úrok nezměnitelný; úrok r. 1619 a 1756. Změny v povinnostech za války třicetileté a po válce. Platy z vinohradů, chalup; plat za prázdnu bečku, při renovaci a j. — Břemena se zvyšují, privileje přestávají. — Kontribuce, její tíha. Stížnosti poddaných. Kontribuční dluhy; nesprávné rozvrhy. — Desátek poddaných Str. 239.

XVIII. Roboty. Osвобоzení a výkupy z robot. Roboty k stavení. Větší roboty po válce třicetileté; kolik dní se robotovalo. Rozličné povinnosti poddaných. Roboty na cizím. Tíha roboty. Ro-

botní patenty přiváděly zhoršení robot a příkřejší požadavky. Roboty zavádějí se na Hartlůvce. Robotní povinnosti v obcích; poddaní vzpírají se robotovati. Útisk robotní. Vrchnost pronajímá robotníky. Platy za robotu a výkup; kdo nerobotoval. Panská příznávka o robotě. Císařská robota na silnice. — Souzení s vojáky; přípřeže („foršpony“) Str. 259.

- XIX. Jak se hospodařilo na polích. Osevní trati; poměr obilnin. Rozdíl mezi panským a poddanským hospodářstvím; osev, sklizeň, výnos. Odhady sklizně. Ceny obilí. Výtěžek z pole a z vinohradu. — Čeládka na gruntech. — Vinohrady před válkou třicetiletou a po válce. Nové vinohrady v Podolí a řád jejich. Horenské právo. Vinohrady podle lánského rejstříku. Jak je velký aachtel vinohradu. Nové vinohrady se zakládají a hynou. — Šenk vína v obcích; vrchnost šenk poddaných zakažuje Str. 291.
- XX. Samospráva. Obecní úřad; obnova a kompetence úřadu; rychtář. — Obecní hromady. Úřední den. Vrchnost rozhoduje. — Přijímání za souseda. — Podpisy úřadu. Obecní pečeti. Radnice Str. 312.
- XXI. Usedlí a podruzi. — Náboženství, kostely. Národnost, školy. — Život v obcích: starosti, radosti. Hospodaření obecní; pití na obec. Zábavy a veselí; muziky Str. 320.
- XXII. Vrchnost a poddaní. Vrchnost poddané ochraňuje, zastává a jim pomáhá. Despekt k poddaným a povýšenost nad nimi. Tresty poddaných Str. 328.
- XXIII. Poměr kapitulních dědin k sobě, a poddaných v dědině mezi sebou. — Poddaní a vrchnost. Názor poddaných na vrchnost se mění. Sebevědomí poddaných. Poddaní proti vrchnosti a vrchnost proti poddaným. Neshody se urovnávají po dobrém. Hlavní rys vzájemného styku: nedůvěřivost a proto napjatost Str. 340.
- Rejstřík jmen osobních Str. 345.
- Rejstřík věcný Str. 355.
- Obsah Str. 359.